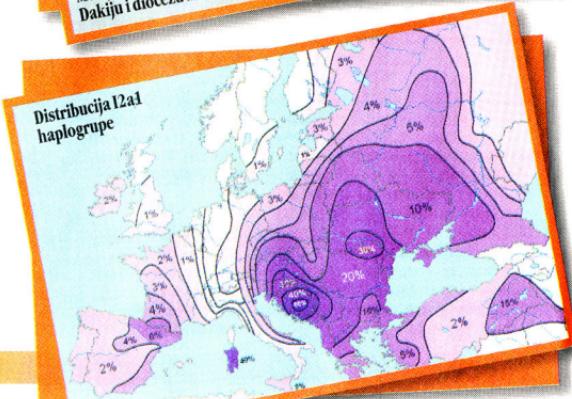

Činjenica da u Srbiji postoje tri velike haplogrupe: I2, E1b i R1a govori da mi nismo čista nacija, već mešavina tri različita plemena i mnoštva manjih pridošlica. Postavlja se pitanje otkud toliki slovenski toponimi u Rumuniji, kao npr. planina Semenik, grad Trgovište i Njamc (Nemac), reke Bistrica i Prut - objašnjava Jovan D. Marjanović, autor knjige „Genetika stare i nove Evrope – poreklo naroda jugoistočne Evrope“

Jovan D. Marjanović je, slobodno možemo reći, moderni enciklopedista, čija se interesovanja kreću od nauke i tehnologije do istorije, arheologije i etnologije. Roden je u banatskom Mileticevu na rumunskoj granici, a po diplomiranju na Fakultetu tehničkih nauka (smer računarske tehnike i automatičke) ubrzo je emigrirao u Kanadu, gde je radio kao programer punih 14 godina. Po povratku u Srbiju 2008. neko vreme je živeo u Novom Sadu, gde je upoznao pronalazača i istraživača Veljka Milkovića (pisali smo o gospodinu Milkoviću), i zainteresovao se za njegova istraživanja gravitacionih mašina, ali i za rad inostranih pronalazača elektromotora i generatora sa stalnim magnetima (Džona Bedini, Bil Muler, Čarla Flina), koji su tvrdili da njihove mašine imaju energetski suficit, odnosno da mogu da rade kao perpetuum mobile, ako bi se zatvorila povratna petlja. U rodnom Mileticevu gospodin Marjanović se već devet godina, zajedno sa bratom, bavi agrarnom proizvodnjom, a u slobodno vreme vrši tehničke eksperimente. Autor je desetak naučnih radova i tri stručne knjige: „Osnovni principi over junti elektromagnetskih mašina“ (2011), „Nauka o slobodnoj energiji“ (2018) i „Genetika stare i nove Evrope – potreklo naroda jugoistočne Evrope“.

● Kako je došlo do interesovanja za genetiku?

- Gledao sam jednom na televiziji istoričara dr Jovana Deretića. Bio sam zapravo prešao njegovim tvrdnjama o autohtonom poreklu Srba i na trenutak pomislio da je taj čovek neki zanesenjak. Zatim sam, leta 2013. godine dobio knjigu „Izmisljeno doseljavanje Srba“ (2012), koju su pisala tri autora (J. Deretić, D. Antić i S. Jarcčević) i svaki je iz drugačijeg ugla analizirao mogućnost doseljavanja Srba odjednom početkom 7. veka, po scenariju opisanom od strane vizantijskog cara Konstantina VII Porfirogenita (905–959). Analiza je bila ozbiljna i otvorila je mogućnost da je taj spis bio falsifikovan. Zatim sam počeo da razmišljam o onome što smo učili u školi o postojbini Slovena. Kako je moguće da su Sloveni, koji su gajili proso i pili medovinu, živeli sa žabama u močvari Polesje, između Belorusije i Ukrajine, a zatim, kada su izasli odatle – odjednom su zauzeli pola Evrope?

Na kraju sam slučajno posetio internet sajt eupedia.com i zaprestio se kada sam video mape Y hromozomske haplogrupe sadašnjih naroda Evrope. Tu je dat konačan dokaz da Severni i Južni Sloveni nisu pripadali istom plemenu, jer svaka Y hromozomska haplogrupa označava različito pleme koje je imalo svog praoca koji je predao svoju genetiku svojim potomcima. Sada je postalo jasno zašto Južni Sloveni imaju crnu kosu, a Severni crvenu ili plavu. Njihova fizična ponuda je takođe različita. Severni Sloveni su imali većinsku R1a haplogrupu, a narodi između Jadraninskog i Crnog mora su imali većinsku I2 haplogrupu sa markerom

slijanci, tj. R1a, pa zato genetski Indo-europski mogu biti samo Slovenci, a ne Germani ili Kelti.

● Šta su to haplogrupe, a šta haplotipovi?

- DNK izgleda kao merdevine uvijene u spiralu. Prečke tih merdevina predstavljaju dve spojene azotne baze sa suprotnih lanača. Postoje četiri azotne baze: adenin, citozin, guanin i timin, a mogu da se uparuju samo adenin-timin i guanin-citozin. Znači da postoje samo četiri moguće kombinacije uparanja baza: A-T, T-A, C-G i G-C. Na nekom delu DNK je moguće da je došlo do mutacije tako da je, na primer, prečka koja je imala

Jovan D. Marjanović od inženjera do proučavanja genetike

P37. Na toj teritoriji su nekada živeli Iliri, Dačani i Tračani. Zaključio sam da se nalazi genetike moraju dublje proučiti, pa sam počeo da pribavljam razne knjige i drugu literaturu, proučavam naučne radove objavljene na engleskom jeziku i tražim ostale informacije na internetu.

● Kada ste počeli da istražujete, da li vas je neki podatak u samo startu iznenadio?

- Kao što sam rekao, moje prvo iznenadjenje je bila činjenica da Južni i Severni Sloveni nisu pripadali istom plemenu. Njih povezuje jezik i kultura, a genetika delimično, jer je kasnije došlo do određenog mešanja prvobitnih plemena. Drugo iznenadjenje je bilo da narodi severne Indije imaju istu većinsku haplogrupu kao Severni Sloveni i Per-

par A-T zamjenjena nekom od ostale tri kombinacije. Tada je došlo do jednonukleotidnog polimorfizma (engleska skraćenica SNP). Ova kva mutacija na nekom određenom mestu predstavlja genetički marker koji određuje haplogrupu. Ako se na određenom mestu skup od nekoliko susednih prečki ponavlja više puta, on se naziva ponavljajući niz (engl. STR). Na izabranom mestu DNK ponavljajući niz kod različitih ljudi je različit, ali može da bude isti ako su u pitanju rođaci. Zbog toga se posmatra više mesta na DNK za koje se zna da imaju raznovrsna ponavljanja. Brojevi tih ponavljanja predstavljaju genetičke markere haplotipa. Znači da skup od više brojeva predstavlja haplotip testirane osobe. Potrebno je testirati više markera, bar 13, da bi bili sigurni da će haplotip te osobe biti

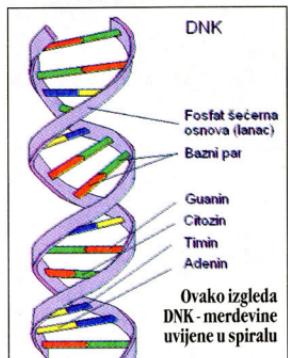
jedinstven, odnosno da njegov brat neće imati isti haplotip.

• Šta se uzima kao parametar za praćenje porekla naroda?

- Uzimaju se markeri na Y hromozomu, zato što taj hromozom imaju samo muškarci. Njega otac predaje sinu, a oavaj će ga predati svom sinu i tako dalje. Dete od majke može da dobije samo X hromozom. Kćerka dobija jedan X hromozom od oca, a jedan od majke, pa se ne zna koji je čiji. Znači da se poreklo naroda određuje po muškoj liniji. Po ženskoj liniji se testiraju samo mitochondrialne haplogrupe. Na žalost, kod njih nema mnogo mutacija, pa svi narodi Europe imaju nekoliko istih mitochondrialnih haplogruupa.

• Koje su to glavne Y hromozomske grupe u kontinentalnoj Evropi?

- Postoje tri glavne Y hromozomske haplogrupe. Zapadni Evroplja-

ni imaju glavnu haplogrupu koja je označena kao R1b. Severni Sloveni imaju glavnu haplogrupu R1a. Jugoistočna Evropa, severna Nemačka i Skandinavija imaju glavnu haplogrupu I. Finci imaju glavnu haplogrupu N, kao i sibirski narodi. Južna Evropa ima dosta semitske J haplogrupe i afričke E haplogrupe. Ova afrička haplogrupa je obojila sve stanovništvo južne Evrope i dala joj crnu kosu. Zbog toga su i Arapi pocneli, jer je srednja J haplogrupa bratska sa evropskom I haplogrupom. Turci takođe nisu crni, jer su nastali kao mešavina zapadnoevropske R1b, semitske J i nekih azijskih haplogruupa.

Svaka haplogrupa ima mnoštvo drugih markera koji određuju njenu podgrupe. Tako u okviru R1b haplogrupe postoji marker tipičan za Germane, za Kelte i za Turke. U okviru R1a haplogrupe postoji marker tipičan za Istočne Slovence, za Zapadne Slovence, za Skandinaviju i za južnu granu koju imaju stanovnici Indije, Persije, Avganistana, Kirgizije i delom Arapske.

• Kakva je situacija na Balkanu?

- Za severni Balkan i Rumuniјu je bitna I2a1 haplogrupa sa markerom P37. Ona se dalje grana na marker M26 kojeg ima 40 posto populacije na Sardiniji. Za jugoistočnu Evropu je najbitniji marker L621 i njegov podmarker L147.2 koji su nazvali dinarski marker, jer je njegova koncentracija najveća tamo, a zatim u Moldaviji. Na priiloženoj slici se vidi distribucija I2a1 haplogrupe.

Grčka i Albanija nemaju nijednu haplogrupu sa frekvencijom (procentom) većom od 25 posto, što svedoči da su oni nastali kao mešavine više različitih naroda. Samim tim, ni Grci ni Albanci ne mogu biti preci njednom drugom narodu, niti njihov jezik može biti stariji od bilog kog drugog jezika.

• Došli ste do zaključka da velikih seoba ovde nije bilo?

- Ovo moram da preciziram. Ja smatram da velikih seoba Severnih Slovena početkom sedmog veka nije bilo, jer je njih došlo maksimalno 25 posto. Slična situacija je i sa dolaskom Madara i Bugara. Ni oni nemaju više od 25 posto turskih gena u svojim državama. Distribucija mađarskih haplogruupa je slična u svim

balkanskim zemljama. Zbog svega rečenog genetičari su zaključili da postoji velika genetska sličnost naroda jugoistočne Evrope. Zbog te genetske sličnosti zaključio sam da nije bilo velikih seoba početkom srednjeg veka. Seoba je bilo, ali u talasima i u ranijem periodu. Sama činjenica da u Srbiji postoje tri velike haplogrupe: I2, E1b i R1a govori da mi nismo čista nacija, već mešavina tri različita plemena i mnoštva manjih pridošlica. Mi smo i ranije znali da su Grci i Englezi mešavina više naroda, ali to nismo znali za Srbe, Nemce, Albance i druge narode.

Ja, u stvari, pokušavam da povratim našu antičku istoriju, jer tvrdim da nosioci dinarskog markera I2 haplogrupe nisu došli sa Severnim Slovenima početkom 7. veka, već ranije - kao Dačani. Posloši Herodot i arheolozi dokazuju da su Dačani i Tračani bili jedan narod do 1000. godine pre nove ere i pošto svi antički istoričari tvrde da su Geti, Mezi i Tribali u stvari dačka plemena koja su živela sa obe strane Dunava nemoguće je da Tračani nisu imali I2 haplogrupu kako, na primer, tvrde neki članovi „Srpskog DNK projekta“. Slično tvrdim i za Ilire, mada treba praviti razliku između naših Ilira i „pravih Ilira“ iz antičke kraljevine Ilirije. Arheolozi su dokazali da je ilirski prostor bio heterogen.

• Na koga najviše "ličimo", a od kog susedenog naroda se najviše razlikujemo?

- Genetski su nam najslužniji Hrvati i Rumuni, a tek posle Makedonci. Za Hrvate se zna razlog: srednjovekovna srpska država je imala granicu sa Hrvatima na reci Cetini

Čemu služi 98 posto DNK?

- Genetičari smatraju da je samo 2 posto DNK korisno, jer kodira proteine. To je region gena. Naime, jedan gen iz DNK se kopira u lanac RNA i odatle se genetski kodovi (prečke od uparenih baz) koriste za kreiranje aminokiselina od kojih se sastoje proteini. Za ostalih 98 posto DNK genetičari ne znaju čemu služe. Takođe, nije poznato da li nečemu služe ponovljeni delovi DNK (haplotipovi), jer se 50 posto DNK sastoji od ponovljenih nizova koji ne daju neku novu informaciju.

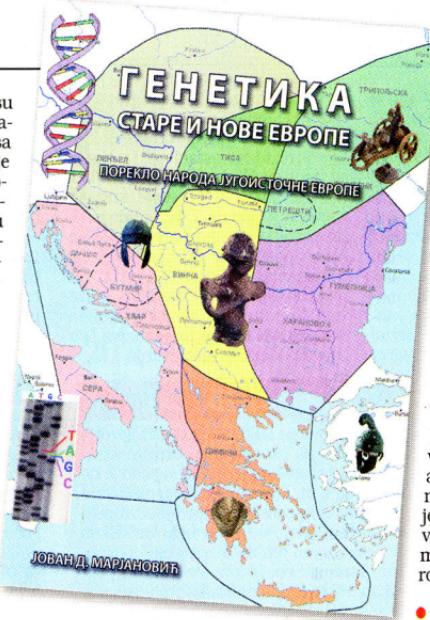
Ruski akademik dr Petar Garjaev smatra da DNK ne služi samo za kodiranje proteina. Spiralna uvijenost lanaca DNK takođe ima značaj. Dr Garjaev smatra da takođe naš jezik utiče na formiranje DNK. Tako, na primer, u familijama gde se mnogo psuje ima više bolesti, ne samo zbog stresa, već i zbog toga što psovke remete DNK i direktno utiču na fizički organizam. On takođe smatra da i ultrazvuk remeti našu DNK i da nije bezopasan kao to misle današnji lekari.

(centralna Dalmacija) i Vrbasu (zapadna BiH). Za vreme Turaka su postojale seobe samo sa juga prema severu. Očigledno je da Hrvati pre 19. veka nisu dolazili na jug. To znači da su većina Hrvata južno od Cetine u stvari Srbi katoličke veroispovesti koje je Austrougarska carstva prilikom popisa upisala kao Hrvate tokom 19. veka. Takođe je poznato da su mnogi Srbici iz Bosne, bežeći od Turaka, došli u Slavoniju i primili katolicizam. Oni su bili poznati kao Šokci. Što se tiče Rumuna, prihvataju njihovu teoriju da uglavnom potiču od romanizovanih Dačana, ali ne treba isključiti ni romanizovane Ilire. Pošto su neromanizovani Dačani i preživeli Iliri postali Srbici, normalno je da smo jako genetski slični. Toj sličnosti doprinose i manjinske haplogrupe.

• Ko su Albanci?

- Prihvati sam tezu dr Jovana Deretića o naseljavanju kavkaskih Albanaca na Balkan 1043. godine. Vezu albanskog jezika sa gruzijskim jezikom i vezu etnografije Albanaca sa etnografskom Kavkazom je dokazao dr Gojko Vukčević iz Crne Gore. Genetičari su dokazali sličnost albanske genetike sa jugozapadnim Italijom. Albanci imaju najviše arapske J1 haplogrupe na Balkanu. To svedoči da su je dobili ili od Arapa koji su ih doveli do Sicilije, ili je to njihova kavkaska genetika, koja danas ima mnogo kod svih naroda u Ingusijskoj. Međutim, sam dr Deretić kaže da je njih došlo od pet dvadeset hiljada.

Albanci su se širili i prema severu i prema jugu. Oni su pritom albanizovali sve starosedeoce koje su tamo zatekli. Na kraju su bili albanizovani primorski gradovi sa romanizovanim stanovništvom. Zato današnji albanski jezik ima dosta romanskih reči, a 80 identičnih reči ima same sa rumunskim jezikom. Tu vezu su ostvarili romanizovani Dačani koji su otisli da žive u primorske gradiće. Zbog albanizacije lokalnog stanovništva Albanci danas nemaju više od 25 posto kavkaskih gena, što znači da su oni podjednako starosedeoci kao i Srbici, ali samo na svom području južno od reke Drim.

• Da li je Vinčanska kultura genetski povezana sa današnjim Srbima? Šta je sa Lepenskim Virom?

- Sto se tiče Lepenskog Vira, video sam samo one genetske nalaže koji se помињу u članku Milana Rajevca objavljenom 2018. godine na internet sajtu „Srpskog DNK projekta“ u kojem su analizirani rezultati naučne studije „The Genomic History of Southeastern Europe“ (2017). Koliko sam tamo video, postoji samo jedan nalaz koji ima I2-P37 haplogrupu i koji bi mogao biti "naš". Vecina nalaza sa I haplogrupom pripada Severnim Germanima. Postoje nalazi i sa arhaičnom R1b haplogrupom, čija se sudbina ne zna. Posto danas svi Zapadni i Južni Nemci imaju R1b haplogrupu, oni bi bili pre njihovog naši. Kako sada stvari stoje, Lepenski Vir je pre bio pradomovina Germana nego Južnih Slovena, dok se drugačije ne dokaze. Što se tiče Starčevačke kulture, u Madarskoj su pronađeni ostaci koji su imali I1 i I2 haplogrupe, ali najviše kavkasku G haplogrupu koja je donela poljoprivredu u ove krajeve.

Što se tiče Vinčanske kulture nisam video nikakve nalaze, osim onih prikazanih u istom tekstu gospodina Rajevca. Na žalost, tu su samo tri nalaza iz Gomolave koji su takođe imali G haplogrupu.

Nova knjiga donosi nove zaključke

To je pre malo da bi se bilo šta zaključilo o Vinčanskoj kulturi koja je na kraju zauzimala teritoriju istu kao i Starčevačka. Treba očekivati šarenilo i kod Vinčanske kulture kao i kod Starčevačke, sa većinom nalaza koji imaju G haplogrupu. Razlog je taj što izgleda da naši preci sa I2 haplogrupom nisu vojili poljoprivredu, pa nisu ni živeli u stalnim naseljima, ali to nikako ne znači da nisu živeli na toj teritoriji, jer postoje nalazi sa njihovim ostacima u švedskom mestu Motala i drugde širom Evrope.

• Ispostavilo se da su Madari veći Sloveni od nas...

- Madari imaju duplo više slovenskih R1a gena nego Srbici. Po nekim istraživanjima R1a haplogrupa u Pešti dostiže 60 posto, koliko imaju Poljaci i stanovnici nekih delova Rusije. Ako se doda i nešto dinarske I2 haplogrupe, možemo zaključiti da je Pesta čist slovenski grad po pitanju genetike.

• Kako se uopšte određuje ko pripada kom narodu?

- Sto se tiče Madara, za njih definitivno važi pravilo da se pripadnost naciji određuje prema jeziku i kulturi, jer je njihova genetika većinski slovenska, usled prinudne madarizacije lokalnog stanovništva.

Videli smo da i Srbici imaju tri različite glavne haplogrupe i nekoliko manjih. Tako je i sa većinom drugih naroda, mada kod većine naroda postoji većinska haplogrupa koja određuje istorijsku pripadnost.

• Koje su to greške koje ste primetili u dosadašnjim zaključcima drugih autora? Da li je Vama na neki način bilo lakše da uđete u ovu problematiku baš zato što niste bili opterećeni doktrinama?

- Naravno da mi je bilo lakše da donosim zaključke pošto sam kre-

nuo od nule. Želim da naglasim da nisam donosio zaključke samo na osnovu radova genetičara, jer i oni lako prave greske ako ne poznaju istoriju, arheologiju i klimatologiju. Genetičari automatski pretpostavljaju da je neki narod nastao tamo gde su pronašli najraznovrsnije haplotipove, jer veruju da narod koji se seli ima manje šanse da preživi. Tu ima logike, ali nije uveličeno. Neki narod može kompletno da se preseli ako je manji. Zatim, brdovita i močvarna mesta uglav-

je skandinavska II haplogrupa nastala u južnoj Francuskoj zbog raznovrsnosti haplotipova, sve dok nisu pronađeni ostaci sa II haplogrupom u Madarskoj. Vidimo da je glavna stvar za praćenje kretanja naroda - drevna DNK koju moraju prvo da pronađu arheolozi. Problem postoji jer je u celoj Evropi, najkasnije 1.200 godina p.n.e. počelo spajljivanje pokonjika. Izuzetak čine kurgani stepskih naroda. Tek sa dolaskom hrišćanstva, ponovo počinje sahranjivanje.

Odakle je došao srpski jezik?

- Zvanični istoričari izjavljuju da ne znaju kojim su jezikom govorili Iliri, Tračani i Dačani. Prvo da krenemo da razmišljamo zdravim razumom. Pošto Sloveni i Grci govorile indoevropskim jezikom, logično je da su takav jezik govorili i narodi između njih. Pošto su Grci bili mešavina naroda od kojih su neki bili semitski ili kavkaski, njihov indoevropski jezik je pokvaren. Ukoliko se narodi severno od Grka nisu mešali sa ovim narodima, onda je njihov jezik morao biti dvostruko bliži slovenskom nego grčkom jeziku. Pošto Lužički Srbi govorile jezik sličan poljskom jeziku, a oni koji su došli su bili manjina na Balkanu, logično je da su pravi Srbi, tj. Lužički Srbi sa R1a haplogrupom, prihvatali jezik većine. Jezik domaćina su prihvatali i ratoborni Bugari, a dalju naziv svojoj državi kao i lična imena (kao npr. Aparuh) - pa što ne bi i Srbi.

Kad već spominjem Bugare, samo da kažem da su sedam slovenskih plemena koja su došla u Bugarsku bila ruska plemena iz Ukrajine. Da su oni bili većina, Bugari bi danas govorili ruski jezik, a ne južnoslovenski. Treba se samo setiti gde su Dačani bili naseljeni i sve će postati jasno. Dalje, istoričari tvrde da su slovenska plemena samo prošla kroz Rumuniju i otišla na Balkan do Peloponeza (jug Grčke). Sada se postavlja pitanje otkud toliki slovenski toponiimi u Rumuniji, kao npr. planina Semenic, grad Trgoviste i Njame (Nemac), reke Bistrica i Prut itd. Goti i Gepidi su živeli 300 godina u Dakiji, a nisu ostavili nijedan germanski toponim! Zašto su Rumuni do polovine 19. veka imali polovinu srpskih reči u svom jeziku? Sve će postati jasno kada se jednom prihvati da su Dačani govorili južnoslovenski, odnosno srpski jezik. Razlika između bugarskog i srpskog jezika potiče od tračkog uticaja. Pošto su Makedonci bili većinom tračka plemena, njihov jezik je sličniji bugarskom nego srpskom jeziku.

nom služe kao izbegličko mesto u slučaju napada neprijatelja. Kada tu dove više plemena istog naroda, onda se na toj teritoriji pojavi velika raznovrsnost haplotipova, pa genetičari pogrešno zaključe da je taj narod tu nastao.

Za vreme kamenog doba i Vinčanske kulture nije bilo ratova, pa niko nije imao potrebu da živi u brdima i močvarama. Sve velike civilizacije su nastale u dolinama velikih reka. Ja ne verujem da je dinarski marker nastao na Dinari, jer je teren u Dalmaciji i Hercegovini pasivan, gde mogu da žive zmije i poneka koza. Pre će biti da je nastao u Podunavlju ili Zakarpatu. Genetičari su takođe mislili da

• **Zanimljivi su vaši zaključci o Dačanima...**

- Kada sam proučavao tekst o Dačanima koji sam pronašao u Vikipediji, primetio sam neke zanimljive stvari. Dačani su bili visoki ljudi, o čemu svedoči rimski prikaz borbe sa Dačanicima. Na tom prikazu se vide dva Dačana koji liče na divove. Takvi su i naši Dinarci. Rumunski istoričar kulture Mirča Eliade je smatrao da je totemska životinja Dačana bila vuk. Takođe, pronađene su figure vukova iz Vinčanske kulture u Karpatpskoj oblasti. Istorici smatraju da je vuk bio totemska životinja i kod Srbija. Zatim, Dačani su se tetovirali kao i Tračani, i to ne samo muškarci već

i žene. Skulpture Dačana prikazuju ljudi koji liče na naše današnje stanovnike na Balkanu.

Kada sam proučavao tekst o Karpima, naučao sam da podatak koji me je zaprepastio. Antički pisci su zapisali da su četiri rimska cara od 270. do 318. godine preselili sve Dačane južno od Dunava, i to stotine hiljada njih. Prvo su preseljeni romanizovani Dačani na teritoriju naše Vlaške krajine i severozapadne Bugarske. Ta teritorija je kasnije podjeljena na dve provincije: Priobalnu Dačiju sa centrom u Racianiji kod Vidina i Unutrašnju Dačiju sa centrom u Serdici (Sofija). Zatim su preseljivani slobodni Dačani koji su napadali Rimsko carstvo. Najveći i najratoborniji su bili Karpi, koji su živeli istočno od Karpati. Dačani su smeštani počev od Peću u Baranji, pa redom zapadno i južno od Dunava, sve do ušća Dunava u Dobrudžu (Rumunija). Antička Dačija je imala dva miliona stanovnika. Ako su Rimljani uspešni da presele pola stanovništva, Dačani su postali tada najveća nacija na Balkanu, jer su se Iliri preredili zbog dve epidemije kuge i napada varvara. Zbog toga je 337. godine dioceza Mezija podjeljena na diocezu Dakiju i diocezu Makedoniju. Na priloženoj slici se vidi koja je to teritorija.

• **U određivanju našeg porekla pomogla Vam je i arheologija...**

- Napomenju samo nalaz našeg profesora doktora Đorda Janovića. On je na granici Bosne i Dalmacije pronašao „srpske gromile“ iz četvrtog veka n.e. i napisao knjigu o tome. Zbog toga su ga kritikovali mnogi istoričari i arheolozi. Mislim da su obe strane podjednako pogrešile i da su - podjeftano u pravu. Pronadene „srpske gromile“ su dačke gromile, jer su nakon preseljenja 318. godine Dačani postali rimski građani i mogli su da idu gde god žele. Ovaj zaključak je u skladu sa Porfirogenitovim zapisom da su Srbi došli iz Bojke, odnosno iz Boemije, odnosno Češke, odnosno Lužičke Srbije za vreme vizantijskog cara Iraklijia (575-641). Pošto su Dačani postali Srbi, te gromile su takođe i srpske. Da su to bile ilirske tj. dalmatske gromile, onda bi trebalo da su mnogo starije.

Spomenka Milić